

“Het lijkt of er achter alle aardappelhandels, drogisten, kruideniers, groenteboeren, koelcellen vol met vis, toko's en ijzerwarenhandelaren een generieke werkelijkheid ligt, die van de standaardkruidenier of de oergroenteboer.”

Uit *DIJK*. Een vergelijking van H.M. van den Brink

Top 5 Thriller

1 **Dag des oordeels**
Elizabeth George

2 **Sneeuwengelen**
Suzanne Vermeer

3 **Het meisje in de trein**
Paula Hawkins

4 **Wat ons niet zal doden**
David Lagercrantz

5 **Iene miene mutte**
M.J. Arilage

Bron: CPNB Bestseller 60

Top 5 Jeugd

1 **Woezel & Pip. Op zoek naar de Sloddivos!**
Gusje Nederhorst

2 **We hebben er een geitje bij** (speciale editie)
Marjet Huiberts & Iris Deppe

3 **De Gorgels**
Jochem Myjer

4 **We hebben er een geitje bij!**
Marjet Huiberts & Iris Deppe

5 **Een dag met Jip en Janneke**
Annie M.G. Schmidt en Fiep Westendorp

Diep ontzag voor de absolute maat

In de nieuw roman van H.M. van den Brink, *DIJK*, cirkelt alles om de absolute maat. Allereerst bij het Ijkwezen, dat kruideniersweegschalen ijkte en elke afwijking afstrafte. De mysterieuze Karl Dijk is zelf zoiets als de absolute maatstaf.

▲ Tjerk de Reus ● Annaleen Louwes

Het begint meteen dromerig en duister, het verhaal van *DIJK*. De ik-verteller heeft nacht na nacht dezelfde droom: 'Ik loop over een kade langs een donkere gracht.' Er loopt een man voor hem uit. Hij ziet hem op de rug, maar is toch ook in staat 'zijn witte gezicht' waar te nemen, als de man eventjes door de lichtkring van een lantarenpaal loopt. Blijkbaar kan dat in een droom.

Wie is die man? Dat is het raadsel van deze nieuwe roman van H.M. van den Brink. De mysterieuze figuur van Karl Dijk staat voor een eigensoortige waarheid, een absolute orde, waarbij de ik-figuur zich geoordeeld voelt. 'Hopeloos tekortschieten' is een belangrijke ingrediënt van zijn zelfbesef. De ondertitel van de roman, 'een vergelijking', is wat dit betreft zeer suggestief: een vergelijking valt positief of negatief uit, op grond van een vastgestelde maat.

De nieuwe roman van H.M. van den Brink ademt een mooie historische sfeer. De ik-verteller is een 66-jarige gepensioneerde heer, die zijn leven lang werkzaam was bij de Dienst van het Ijkwezen, het tegenwoordige Nederlands Meetinstituut (NMI). Hoewel het verhaal vanuit het heden wordt verteld, zijn we

met dat 'ijkwezen' meteen in het verleden beland. Sinds de Franse tijd, begin negentiende eeuw, was het overheidstoezicht op maten en gewichten uiterst belangrijk. Ambtenaren gingen dagelijks het land in om bij winkeliers en bedrijven de meetinstrumenten te controleren. In de tweede helft van de twintigste eeuw veranderde dit systeem, onder meer door elektronische manieren van meten en wegen. Dit relaas over een voorbije tijd roept een thematiek in het leven waarbij het gaat over een gezaghebbend ijkpunt dat het grote tekortschieten aan de kaak stelt. Als de ik-verteller destijds het ijkkantoor binnenliep, werd hij meteen bevangen door een gevoel van 'onvolkomenheid'. Het ijkwezen neemt je de maat, in alle opzichten. In die sfeer verschijnt ook de persoon van Karl Dijk, met de trekken van een opperwezen dat de vereiste maat bepaalt.

In 1961 begon de ik-verteller bij het ijkkantoor in Amsterdam, tegelijk met Karl Dijk. Nu hij een paar jaar met pensioen is, droomt hij niet alleen van zijn collega, hij denkt ook eindeloos na over hun gezamenlijke jaren. Gaandeweg ontstaat een mooi beeld van hun werkteerrein, met rijksambtenaren die kleine ondernemers aan het schrikken brengen met een onver-

Roman

DIJK. Een vergelijking

H.M. van den Brink

Augustus/Atlas-Contact
€ 18,99

wacht bezoek. Je krijgt ook een indruk van de nauwgezetheid in de ambtenarij van de Nederlandse staat, van regels die consequent werden toegepast, allemaal om de eenheid van maat en gewicht te handhaven, zodat klanten niet bedrogen zouden worden. Dan vallen er ook antieke vaktermen: weegschalen worden 'gejusteerd', gewichten 'gekalibreerd'. Wat dit betreft heeft en de roman een interessant documentair karakter.

Aandacht

De figuur van Karl Dijk zuigt nogal wat aandacht naar zich toe. Het kwam niet in je op hem tegen te spreken, herinnert de ik-verteller zich, 'zelfs niet op een punt van ondergeschikt belang'. Dijk 'ging alleen maar voor de totale overwinning, aan genade tegenover onbegrip of onwetendheid deed hij niet'. Hij was 'de verpersoonlijking' van een 'onwrikbaar gelijk'. Het levensbesef dat hij uitdroeg was verankerd in een traditie, waarin maat en gewicht zijn gebaseerd op een onaantastbare norm, waarmee je niet eventjes kunt marchanderen. Grofweg twee eeuwen lang werd deze norm, wat gewicht betreft, gevormd door de 'absolute kilo' die ergens in Frankrijk in een kluis lag. De meter was

Nu hij een paar jaar met pensioen is, droomt hij niet alleen van zijn collega, hij denkt ook eindeloos na over hun gezamenlijke jaren

gebaseerd op een zoveelste miljoenste deel van de Noord-Zuid meridiaan. In de laatste decennia van de twintigste eeuw raakte deze absolute maat zijn oude glorie kwijt, toen het ijkwezen eerder een partner werd van het bedrijfsleven, en in mindere mate een kritische tegenhanger. Dijk stond echter pal voor de ouderwetse opvatting, en tussen de regels door merk je dat hij daarmee veel meer symboliseert dan alleen een opvatting over maat en gewicht. Hij krijgt bijna transcendente trekjes: hij vertegenwoordigde '(...) iets wat ik niet begreep, en wat me misschien daarom des te meer ontzag inboezemde'.

In de herinneringen van de verteller vormt het afscheid van Dijk bij het Ijkwezen een rode draad. Wat je kon verwachten van dit eigengereide heerschap: hij is domweg afwezig bij zijn eigen afscheidsreceptie. In een flits meent de verteller hem dan toch even te zien, als silhouet tegen de strakblauwe hemel. En daarmee lijkt deze roman de focus te leggen bij een lege hemel, bij een verdwenen orde en bij een verloren oriëntatie. Als volstrekte eenling, van wie ook letterlijk de afkomst niet na te trekken valt, vormt Dijk een mysterie dat fascineert en beangstigt.